

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 206 22 augustus 2023

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk (zuid), Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

We vragen nieuwe leden waarom ze het belangrijk / leuk vinden om lid te zijn van Natuurlijk Delfland. Dit is het antwoord van Agnes van Regteren:

Sinds februari doe ik mee met de cursus Natuur Totaal. Ik hou van natuur en buiten zijn en merk dat ik in mijn huidige baan de connectie met buiten mis. Toen ik over de cursus Natuur Totaal las in de Telstar leek het mij een mooie kans om meer te weten te komen over wat er allemaal ondernomen wordt bij een natuurvereniging en hoe de organisatie in elkaar zit. Misschien doe ik er nog ideeën op voor een andere baan.... Met de deelname aan de cursus werd je automatisch lid voor een jaar. Naast dat ik lid ben van diverse landelijke natuurorganisaties vind ik het mooi om ook in mijn eigen leefgebied de natuur te ondersteunen.

Jaartheme 2023: Biodiversiteit

Dit jaar staat in het teken van biodiversiteit. Wij hanteren hierbij o.a. het Soort van het Seizoen Soort van het seizoen, juli – september: zweefvliegen

Kijk uit naar deze insecten.

Fotografeer deze, vermeld de bloem of plant waar ze op zitten en stuur ze op naar

natuurlijkdelfland@knnv.nl

Lees de informatiebrief [klik hier](#)

Jaartheme 2023: Biodiversiteit

De stadsreus ziet er groot en misschien gevaarlijk uit, maar is een zweefvlieg die niet steekt en leeft van nectar en stuifmeel. De larven zie je nooit. Zij leven van het afval in een bewoond wespennest. Zij eten dode wespenlarven en dode wespen. Ze zijn dus de vuilnisophalers en afvalverwerkers in het wespennest. Een wespennest binnendringen doe je niet zomaar. Men weet nog niet hoe de

<p>15/08, stadsreus, Delft, Willemein</p>	<p>stadreuzen hun eitjes in het nest kunnen leggen, zonder aangevallen te worden. Ook de larven lopen in het wespennest geen gevaar. Als de wespen aan het eind van de zomer hun nest hebben verlaten, zitten de stadreuslarven nog in het nest. Ze overwinteren en verpoppen daarin. Zij vliegen het jaar erop uit. Dus ook op het oog verlaten wespennesten hebben nut.</p>
--	---

18/08, **grote langlijf**, S.W. Churchillaan, 20h15, Rijswijk, Jos Bolte

18/08, **grote langlijf**, S.W. Churchillaan, 20h15, Rijswijk, Jos Bolte

Vanaf week 14 zijn de reuzenberenklauwbrigades op pad:

De diverse RBB's rukken weer uit, geef je op via natuurlijkdelfland@knnv.nl

Delft:	Abtswoudse Bos West,	maandagavond
Delft:	Abtswoudse Bos Midden,	zaterdagmiddag
Delft:	Abtswoudse Bos Oost,	overdag door de week, wisselend
Delft:	TU wijk,	overdag door de week
Rijswijk:	Wilhelminapark,	dinsdagavond
Pijnacker:	Bieslandse Bos,	woensdagavond
Pijnacker:	Tolhek, woensdagavond	

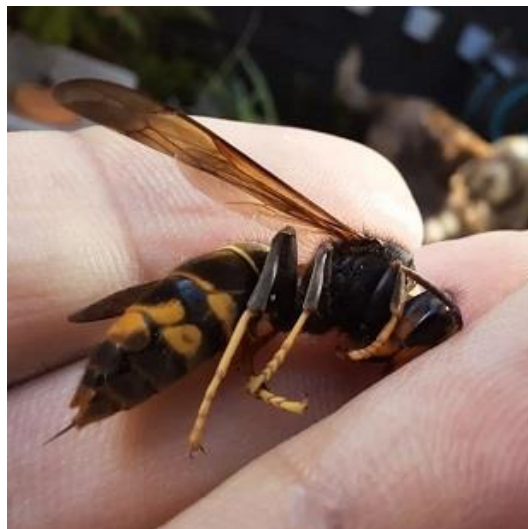
De meeste groepen hebben vakantie. De data gaan via de groepsapp.

Zoektocht naar nesten van Aziatische hoornaars

Elly Koole meldt dat nu ook in Pasgeld door imker Maarten Klein (kasten op het TNO-terrein) een zogeheten wiekpot met uitleg opgehangen in het parkje Pasgeld Oost.

Wiekpot, foto Maarten Klein

Hoornaar, foto Elly Koole

De imker meldt: "Er zijn namelijk **Aziatische hoornaars** in de omgeving waargenomen. Door middel van deze wiekpotten kan het nest worden opgespoord. De pot in Pasgeld hangt in het openbaar en daar kunnen voorbijgangers helpen met waarnemingen. Er is ook al een bewoner bij

jullie in de wijk met zo'n pot in de tuin. Deze hoornaar (zie foto Elly Koole) is een exoot en jaagt op honingbijen, hommels en andere insecten.

Maak foto's van de **Aziatische hoornaar** en stuur deze op natuurlijkdelfland@knnv.nl

Voor meer info, [klik hier](#)

23 augustus, 10.00 – 12.00 uur, excursie Moerbeiboom, Hofje van Pauw

Verzamelen: Hofje van Pauw aan de Paardenmarkt in Delft.

De oudste boom in ons werkgebied. Deze boom staat in een afgesloten deel van het hofje, de deur gaat voor ons open.

Een excursie van het Team Bomen, als je dit team wil blijven bezoeken is een lidmaatschap vereist

26 augustus, 10.00 – 11.30 uur, excursie Groene Strand, Monster

Verzamelen hoek Schelpenpad / Haagweg; 52.039172, 4.190756

Opgeven via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com

Onder leiding van twee gidsen ontdek je de natuur op het strand bij Monster. Denk daarbij aan schelpen, vogels, planten. Uiteraard zal de zin en betekenis van de Zandmotor en het project Het Groene Strand aan bod komen.

Het project Het Groene Strand richt zich op het versterken van de natuur en de natuurbeleving op de Nederlandse stranden. Waar is de natuur zo wijs en nadrukkelijk aanwezig en tegelijkertijd zo sterk onder druk?

Op diverse plekken langs de kust is een soortelijk project gestart. Bij de Zandmotor is Natuurlijk Delfland gevraagd om het project te leiden. Het initiatief komt van de Provinciale Landschappen, Stichting Duinbehoud, IVN, Vogelbescherming Nederland, Stichting Anemoon en de Nationale Postcodeloterij.

Er is heel weinig parkeerruimte voor een auto. Er is een fietsenstalling. Het Schelpenpad is zeer goed met het OV te bereiken via de bushalte Schelpenpad, Monster, bus 31 stopt daar, kijk op

<https://9292.nl/>

26 augustus, 21.00 uur, excursie Nacht van de Vleermuizen

Excursie Nacht van de Vleermuizen in het Akkerdijkse Bos. Verzamelen bij het Melarium.

Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de

Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Te hooi en te gras

100 Delftse grassen

Natuurlijk
Delfland

Kees van der Kraan
Raymond van der Ham
Cor Nonhof

31 augustus, tv programma Binnenste Buiten, thema Grassen NPO2 rond 19:00 uur.

Cor en Geert vertellen over grassen en laten hun passie zien.

De aanleiding van deze rapportage is ons boek

Te hooi en te gras

Zie ook [klik hier](#)

Lees de bijlage met een uitnodiging voor de presentatie van de afbeelding voor Duinvallei Watergat.

Tuintip

Plant een **grote kattenstaart** (*Lythrum salicaria*) en je hebt grote kans op de **kattenstaartdikpoot** - *Melitta nigricans*.

Sterrenhemel

dinsdag 22 augustus

00.49: Jupiter staat boven de oostzuidoostelijke horizon, op een hoogte van 28°. Vannacht is een bedekking door de Jupiterschijf en een verduistering door de Jupiterschaduw van Io volledig waar te nemen. Om 0:49 uur zien het begin van de verduistering, wanneer Io in Jupiters schaduw verdwijnt, en eindigt om 4:19 uur, op het moment dat Io weer van achter Jupiter tevoorschijn komt. Voor het waarnemen van een bedekking is een (kleine) telescoop nodig, voor het volgen van een verduistering is een stabiele verrekijker voldoende.

woensdag 23 augustus

04.44: Jupiter staat op een hoogte van 48° boven de zuidoostelijke horizon en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 15° onder de horizon en het is donker.

21.59: Mercurius is stationair in ecliptische lengte. De planeet keert zijn bewegingsrichting langs de ecliptica om en gaat tegen de gangbare richting in bewegen.

donderdag 24 augustus

11.57: Eerste Kwartier De Maan is in de fase van Eerste Kwartier. De rechter helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is met name 's avonds zichtbaar.

22.00: De Maan staat op slechts 28' ten noorden van Antares, de helderste ster van het sterrenbeeld Schorpioen (+1,0m Het tweetal staat in het zuidzuidwesten, op een hoogte van ongeveer 7°, 3,7° van elkaar verwijderd. De Maan is voor 55% verlicht.

vrijdag 25 augustus

01.17: Overgang van Europa Vannacht zijn overgangen van de schaduw van Europa en Europa zelf over de planeetschijf van Jupiter voor een groot deel waar te nemen.

zondag 27 augustus

10.28: Saturnus in oppositie Saturnus is in oppositie met de Zon. Voor een waarnemer op Aarde staat de planeet tegenover de Zon aan de hemel. Als gevolg daarvan komt Saturnus op rond zonsondergang en gaat rond zonsopkomst weer onder. De planeet is hierdoor vrijwel de gehele nacht te zien. Daarnaast staat hij relatief dicht bij de Aarde, zodat hij helder en groot lijkt. Dit zijn ideale omstandigheden om Saturnus waar te nemen. Saturnus is met het blote oog als een heldere "ster" vrij gemakkelijk aan de hemel te vinden. Al met een verrekijker op een statief zijn de beroemde ringen van de reuzenplaneet te onderscheiden.

dinsdag 29 augustus

00.12: Io bij Europa Jupiters satelliet Io staat op 16,9" ten noorden van Europa. Jupiter staat op een hoogte van 13° boven de oostelijke horizon, dus kies een waarneemplaats met een vrije blik op de horizon.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Veldgids Sprinkhanen en Krekels van

Europa
300 soorten - verspreidingskaarten – veldkenmerken
25% korting! Nu € 29,95 i.p.v. € 39,95.
Deze actie is geldig t/m 31 oktober 2023.

Sprinkhanen behoren tot de meest voorkomende, meest opvallende en diverse insecten. Ze zijn een onmiskenbare voedselbron voor veel inheemse dieren. In deze natuurgids staan bijna 300 soorten beschreven met tot 4 foto's per soort.

- Alle soorten van West-, Midden- en Noord-Europa en de belangrijkste soorten van het Middellandse Zeegebied en de Balkan.
- Bijna 700 foto's, 160 detailtekeningen en 284 verspreidingskaarten voor een betrouwbare determinatie.
- Beschrijvingen van de zang en van vergelijkbare soorten.

Een niet te missen boek voor elke insectenliefhebber met belangrijke informatie over bedreigingen en beschermingsmaatregelen.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren **niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.**

18/07, weet iemand wat dit is?, Abtswoudse bos midden, Delft, Aukje Gjaltema

Antwoord op de vraag uit de Nieuwsbrief nr 203

Dat beestje waarvan ik niet wist wat het was en waarvan de foto laatst in de Nieuwsbrief heeft gestaan, blijkt een larve van een steekmug (*Anopheles spec.*) te zijn. Met dank aan de validator van Waarneming.nl

13/08, **sabelsprinkhaan**, Bruun van der Steuijt

14/08, **kolibrivlinder** komt snoepen van de **vlinderstruk** in de tuin, Elly,

16/08, **brugspin**, Delfgauw, Bart Hendriks

16/08, **heelblaadjes**, Delfgauw, Bart Hendriks

17/08, **zonsopkomst**, Delfgauw, Bart Hendriks

17/08, (veel) **kompaskwallen**, Kijkduin, Den Haag, Lia Claus

18/08, **glad walstro** op voormalige boerderijlocatie langs Abtswoude, nu Gezondheidscentrum Tanthof. De erfbeplanting is hier nog deels intact, Huub van 't Hart

18/08, **reuzenzwam**, Bleiswijkse zoom, Bleiswijk, Anneke van Swieten

19/08, **kastanjes** vallen uit de boom, Kikkerweg, Tanthof, Delft, Lia Claus

19/08, **Franse veldwesp** op **hopblad** met hobbloemetje, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart

Deze soort neemt toe in aantal vanwege klimaatverandering, is goed te herkennen in vlucht aan de lange, hangende pootjes. Zal niet gauw steken, want is géén limonadewesp zoals de **gewone wesp** en de **Duitse wesp**.

19/08, de eerste rijpe **hazelnoot** die uit de boom is gevallen, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart

19/08, **houtpantserjuffer**, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart

19/08, **akkerhommel** op **aktermunt**, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart

20/08, **keizersvlieg**, 6 ex, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart

Jos op pad, week 33, Jos van Koppen

Hierbij het verslag in woord en met een paar beelden van mijn tocht over het Van Weerden Poelmanpad en het ILSY-plantsoen.

sachemoliebij

Tot mijn vreugde trof ik een tweetal **sachembijenoliekevers** aan op het beton van het tramviaduct over de A13. De gaten die gedurende het jaar in de grond ontstaan worden stelselmatig dicht getrapt door bezoekers die zich af moeten zetten om op het betonnen fundament te gaan zitten om gezellig te chillen. Ook heb ik in de afgelopen maanden bandensporen aangetroffen op deze plek.

Ik geloof niet dat de bezoekers bewust die gaten dicht trappen.

honingbij

mattenbies

bruinrode heidelibel

Verder een paar foto's van **honingbijen** als bezoekers van gele composieten. Ook een foto in een sloot met veel **mattenbies** van de **bruinrode heidelibel** en een scherpe foto van een **schaatsenrijder** waarvan de oogjes zelfs in beeld zijn. Door de spiegeling van het water lijkt zo'n beestje nog meer op een monstertje. Ik ontdekte ook de manier van ongeslachtelijke voortplanting bij **vijfvingerkruid** : het is net als bij de aardbei met bovengrondse uitlopers die op een bepaalde afstand nieuwe plantjes met worteltjes krijgen.

schaatsenrijder

vijfvingerkruid

groene vleesvlieg

Op een afvalbak bij de picknickplek waren **groene vleesvliegen** aan het foerageren. Op het ILSY-plantsoen trof ik op een blad van een bramenstruik een **viervlekkig Aziatisch lieveheersbeestje** aan.

viervlekkig Aziatisch lieveheersbeestje

TERUGBLIK: Activiteiten

17 augustus, schapen scheren op de Schapenwei aan de Laan van Groenewegen, Delft, Huub van 't Hart

De schapen op Schapenwei Laan van Groenewegen zijn door boer Jan van der Kooi van Abtswoude geschoren, onder belangstelling van de kinderen uit de buurt. Herder Ben Determann van Schaapskudde Vockestaert bekapte meteen de hoeven. Zie de foto's van Dick de Leeuw.

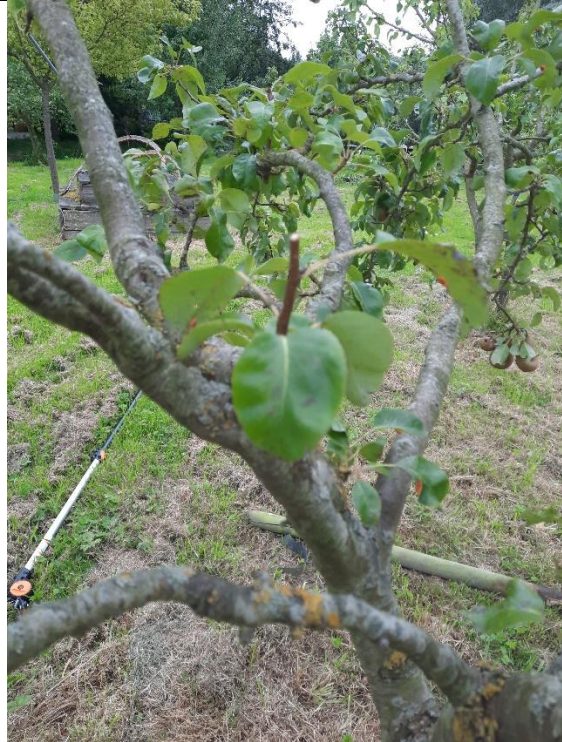
Schapen scheren

Hoefjes kappen

**17 augustus, 19.00 – 21.30 uur, boomgaard
World art Centrum**

De 20 appel- en perenbomen zijn door Eefje en Geert gesnoeid. Je merkt dat we al een aantal jaren bezig zijn; de bomen groeien regelmatig. Bijgaand een detail foto van een takje. We gaan dit takje volgen.

**19 augustus, weekend van de Landelijke
Insectenwerkgroep**

Elk jaar organiseert de KNNV LIW twee weekenden om insecten te inventariseren. Het was dit jaar in Well in Limburg. Er zijn o.a. nachtvlinders gevangen. Geert is tot voorzitter van de werkgroep benoemd en Anna tot bestuurslid. Er is een werkplan voor 2023 / 2024 in voorbereiding.

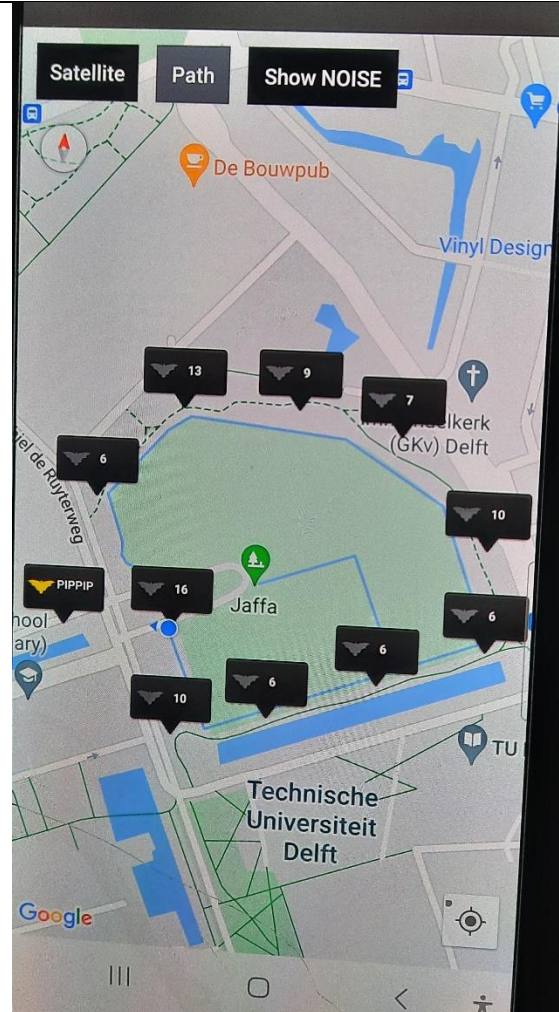

22 augustus, 21.30 – 22.30 uur, vleermuizen rond begraafplaats Jaffa

Het Team Vleermuizen heeft de vleermuizen geïnventariseerd die rond Jaffa vliegen; we kregen geen toegang van De Laatste Eer om de begraafplaats na zonsondergang te betreden.

We troffen de volgende soorten aan:

gewone dwergvleermuis (waarnemingen),
ruige dwergvleermuis (20 x), **laatvlieger** (2 x).

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Tip: gebruik via een routeplanner alleen Thijsseweg 11 en niet Melariumpad 11, je komt dan op de snelweg uit.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Huib van 't Hart, coördinator Natuurbescherming en Natuurontwikkeling

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkdeland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Bericht in Trouw: Een boom in een bak doet bar weinig voor het (leef-)klimaat

[Klik hier](#)

Delfland meet ook in sloten van Leidschenveen te hoge concentraties PFOS

Nb PFOS is een onderdeel de beruchte PFAS

[Klik hier](#)

Waarom komen insecten op licht af?

Om óók het licht te zien, [klik hier](#)

Wij sturen je zonder
kluitje het riet in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[**INSCHRIJFFORMULIER**](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.